

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Національний університет
«**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ**»
імені Т.Г. Шевченка

ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-науковий **ІНСТИТУТ
ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН** імені О.М. Лазаревського

КАФЕДРА
права, філософії та політології

Освітній ступінь

бакалавр

Кількість кредитів

3

Рік підготовки, семестр

3 рік,

Компонент освітньо-професійної програми

**Вибірковий компонент
в межах університету**

Дні занять

згідно з розкладом

Мова викладання

українська

Консультації

щопонеділка 12.00-13.00 (209 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM та Google-class
MOODL).

Викладач

Кандидат юридичних наук, доцент

Контакти

Панченко Анна Олександрівна
anna.onua@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)	Обсяг навчальної дисципліни (заочна форма)
Статус навчальної дисципліни: вибіркова	Загальна кількість годин: 90	Загальна кількість годин: 90
Рік підготовки: 4 Семестр: 8	Шифр та назва спеціальності <i>081 - право</i> Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 12 год. Практичні: 12 год. Самостійна робота: 66 год.	Шифр та назва спеціальності <i>081 – право</i> Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 8 Практичні: 2 Самостійна робота: 80 год
Кількість кредитів ECTS: 3	Вид контролю: залік	Вид контролю: залік

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Право соціального забезпечення» розрахований на здобувачів закладів вищої освіти правових спеціальностей з урахуванням наявності у них знань з базових правових дисциплін та окремих галузей права, які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Право соціального забезпечення у системі національного права займає одне з чільних місць. Незважаючи на те, що і серед вчених-юристів, і серед практичних працівників немає однозначного розуміння важливості цієї галузі для забезпечення ефективності правового регулювання відповідних суспільних відносин, на сучасному етапі розвитку держави ця галузь є невід'ємним елементом системи права України.

Як галузь вітчизняного права право соціального забезпечення регулює надзвичайно важливу сферу суспільних відносин, що пов'язані з реалізацією громадянами України, особами, які на законних підставах перебувають на території нашої держави (іноземцями, особами без громадянства), права на соціальний захист, що в кінцевому результаті зводиться до забезпечення кожному у ситуації настання соціального ризику гідного життєвого рівня.

Останніми роками право соціального забезпечення динамічно розвивається на основі нових концепцій та принципів, охоплює відносини, які раніше перебували поза сферою правової регламентації. Необхідність удосконалення правового регулювання відносин соціального забезпечення в сучасних умовах, поява нових організаційно-правових форм та видів соціального забезпечення, застосування нових прийомів регулювання галузевих суспільних відносин підвищують значимість цієї галузі права для системи вітчизняного права та необхідність її вивчення здобувачами вищої освіти за спеціальністю 081 «Право».

Після завершення вивчення дисципліни «Право соціального забезпечення» отримані знання, вміння та навички будуть необхідні для засвоєння навчального матеріалу в рамках ОК, які вивчатимуться на магістратурі, та під час практичної діяльності.

Метою навчальної дисципліни є набуття теоретичних знань правового регулювання відносин у сфері соціального захисту населення та практичних навичок їх застосування при вирішенні завдань у сфері правничої діяльності щодо представництва та захисту прав, свобод та інтересів суб'єктів галузевих відносин.

Завдання навчальної дисципліни є забезпечити:

- розуміння змісту та особливостей сучасних проблем правового регулювання соціального захисту населення;
- володіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- засвоєння юридичного механізму забезпечення права людини на соціальний захист;
- вміння вирішувати завдання теоретичного і прикладного характеру у сфері забезпечення права людини на соціальний захист.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

- Тема 1. Соціальний захист та його організаційно-правові форми
- Тема 2. Державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії
- Тема 3. Трудовий та страховий стаж як категорії права соціального забезпечення
- Тема 4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування
- Тема 5. Право на пенсію та його реалізація за законодавством України
- Тема 6. Державна соціальна допомога
- Тема 7. Соціальні послуги, соціальні пільги та інші види соціального захисту
- Тема 8. Медична допомога

Бакалавр повинен знати:

- етапи становлення соціального захисту в Україні та зарубіжних країнах;
- поняття соціальних ризиків та їх класифікацію;
- поняття та структуру соціального захисту в Україні;
- організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні;
- зміст права на соціальний захист та його конституційні гарантії;
- правові аспекти соціальної стандартизації;
- поняття державних соціальних стандартів і нормативів та принципи їх формування;
- систему та класифікація державних соціальних стандартів і соціальних нормативів, сфери їх застосування;
- поняття прожиткового мінімуму та сферу його застосування;
- підходи до визначення розміру прожиткового мінімуму;
- основні державні соціальні гарантії та порядок визначення їх розміру;
- поняття, принципи та види загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- суб'єктів та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- види соціальних послуг та матеріального забезпечення в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- поняття та зміст пенсійного забезпечення у солідарній системі;
- пенсії за віком та пільгове пенсійне забезпечення;
- пенсії по інвалідності та пенсії по втраті годувальника;
- недержавне пенсійне забезпечення;
- поняття та ознаки державної соціальної допомоги;
- класифікацію державних соціальних допомог;
- порядок та умови їх призначення;
- правове регулювання медичної допомоги;
- поняття та види медичної допомоги та ін.

вміти:

- користуватися понятійним апаратом з курсу «Право соціального забезпечення»;
- володіти загальнотеоретичними та спеціальними поняттями і категоріями;

- правильно, логічно, послідовно та обґрунтовано викладати свої думки про складні юридичні явища;
- використовувати теоретичні знання у юридичній практиці;
- знаходити необхідну юридичну та іншу літературу для поповнення своїх теоретичних знань;
- аналізувати та тлумачити норми права;
- безпомилково застосовувати правові приписи на практиці;
- використовувати правові процедури захисту прав і свобод людини;
- на основі глибокого засвоєння основних принципів законності додержуватись її вимог при забезпеченні правопорядку у суспільстві;
- обґрунтовувати законність і доцільність правових рішень, які приймаються.

3. Короткий зміст дисципліни.

ТЕМА 1. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ

1. Етапи становлення соціального захисту в Україні та зарубіжних країнах.
2. Соціальні ризики: поняття, класифікація та нормативне закріплення.
3. Концепції, форми та системи соціального захисту: світовий досвід.
4. Поняття та структура соціального захисту в Україні.
5. Функції соціального захисту: поняття та значення.
6. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні: загальна характеристика.
7. Право на соціальний захист та конституційні гарантії його здійснення в Україні.

ТЕМА 2. ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ТА ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

1. Правові аспекти соціальної стандартизації.
2. Поняття державних соціальних стандартів і нормативів та принципи їх формування державних соціальних стандартів і нормативів.
3. Система і класифікація державних соціальних стандартів і соціальних нормативів, сфери їх застосування.
4. Поняття прожиткового мінімуму та сфера його застосування.
5. Визначення розміру прожиткового мінімуму за законодавством України.
6. Основні державні соціальні гарантії та порядок визначення їх розміру.

ТЕМА 3. ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ

1. Поняття, принципи та види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
2. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.
3. Види соціальних послуг і матеріального забезпечення в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.
4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття та соціальних послуг.
5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Види страхових виплат.
6. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Види страхових виплат і соціальних послуг.

ТЕМА 4. ПРАВО НА ПЕНСІЮ ТА ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

1. Пенсійне забезпечення у солідарній системі.
2. Пенсії за віком. Пільгове пенсійне забезпечення.
3. Пенсії по інвалідності.
4. Пенсії по втраті годувальника.
5. Пенсії за вислугу років спеціалістам народного господарства.
6. Порядок призначення та перерахунку пенсій.
7. Недержавне пенсійне забезпечення.

ТЕМА 5. ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА

1. Поняття та ознаки державної соціальної допомоги.
2. Відмінності державної соціальної допомоги від виплат у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.
3. Класифікація державних соціальних допомог.
4. Порядок та умови призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми.
5. Право осіб на державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
6. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
7. Право осіб на державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям.
8. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
9. Право осіб на державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.
10. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.

ТЕМА 6. СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, СОЦІАЛЬНІ ПІЛЬГИ ТА ІНШІ ВИДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

1. Соціальні послуги: поняття, форми та види.
2. Умови надання соціальних послуг.
3. Соціальні пільги як правовий засіб соціального захисту.
4. Соціальне обслуговування та діяльність соціальних служб.
5. Натуральна допомога та технічні послуги як допоміжні засоби соціального захисту.

4. Організація навчання.

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Тема 1. Соціальний захист та його організаційно-правові форми	20	2	2	11
2	Тема 2. Державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії	10	2	2	11
3	Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	20	2	2	11

4	Тема 4. Право на пенсію та його реалізація за законодавством України	20	2	2	11
5	Тема 5. Державна соціальна допомога	10	2	2	11
6	Тема 6. Соціальні послуги, соціальні пільги та інші види соціального захисту	10	2	2	11
Разом за курс		90	12	12	66

5. Тематика практичних занять.

Семінарське заняття № 1.

ТЕМА 1. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ

1. Етапи становлення соціального захисту в Україні та зарубіжних країнах.
2. Соціальні ризики: поняття, класифікація та нормативне закріплення.
3. Концепції, форми та системи соціального захисту: світовий досвід.
4. Поняття та структура соціального захисту в Україні.
5. Функції соціального захисту: поняття та значення.
6. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні: загальна характеристика.
7. Право на соціальний захист та конституційні гарантії його здійснення в Україні.

Семінарське заняття № 2.

ТЕМА 2. ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ТА ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

1. Правові аспекти соціальної стандартизації.
2. Поняття державних соціальних стандартів і нормативів та принципи їх формування державних соціальних стандартів і нормативів.
3. Система і класифікація державних соціальних стандартів і соціальних нормативів, сфери їх застосування.
4. Поняття прожиткового мінімуму та сфера його застосування.
5. Визначення розміру прожиткового мінімуму за законодавством України.
6. Основні державні соціальні гарантії та порядок визначення їх розміру.

Семінарське заняття № 3.

ТЕМА 3. ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ

1. Поняття, принципи та види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
2. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.
3. Види соціальних послуг і матеріального забезпечення в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.
4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття та соціальних послуг.
5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Види страхових виплат.
6. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Види страхових виплат і соціальних послуг.

Семінарське заняття № 4.

ТЕМА 4. ПРАВО НА ПЕНСІЮ ТА ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

1. Пенсійне забезпечення у солідарній системі.
2. Пенсії за віком. Пільгове пенсійне забезпечення.
3. Пенсії по інвалідності.
4. Пенсії по втраті годувальника.
5. Пенсії за вислугу років спеціалістам народного господарства.
6. Порядок призначення та перерахунку пенсій.
7. Недержавне пенсійне забезпечення.

Семінарське заняття № 5.

ТЕМА 5. ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА

1. Поняття та ознаки державної соціальної допомоги.
2. Відмінності державної соціальної допомоги від виплат у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.
3. Класифікація державних соціальних допомог.
4. Порядок та умови призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми.
5. Право осіб на державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
6. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
7. Право осіб на державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям.
8. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
9. Право осіб на державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.
10. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.

Семінарське заняття № 6.

ТЕМА 6. СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, СОЦІАЛЬНІ ПІЛЬГИ ТА ІНШІ ВИДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

1. Соціальні послуги: поняття, форми та види.
2. Умови надання соціальних послуг.
3. Соціальні пільги як правовий засіб соціального захисту.
4. Соціальне обслуговування та діяльність соціальних служб.
5. Натуральна допомога та технічні послуги як допоміжні засоби соціального захисту.

6. Завдання для самостійної роботи.

Студенти виконують реферативні завдання (презентації) або міні-дослідження (есе) з обраної проблематики за погодженням із викладачем.

Теми презентацій (самостійна робота)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Соціальні ризики у міжнародно-правових актах. Системи соціального захисту в окремих зарубіжних країнах: досвід для України.	

Сучасний стан дотримання конституційних гарантій права на соціальний захист.

Стандарти у сфері соціального захисту в міжнародних нормативно-правових актах.

Прожитковий мінімум та порядок його встановлення за законодавством окремих зарубіжних країн.

Соціальний моніторинг: правові питання.

Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціального захисту.

Європейські стандарти у сфері соціального захисту: загальна характеристика.

Становлення та розвиток права соціального захисту як галузі права.

Функції права соціального захисту.

Право соціального захисту і медичне право.

Право соціального захисту і трудове право.

Система права соціального захисту: поняття та структура.

Система соціального страхування як складова забезпечення соціальної безпеки.

Соціальне страхування як механізм реалізації соціальної політики.

Реформування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.

Функціонування системи пенсійного забезпечення в Україні у сучасних умовах.

Реформування солідарного рівня системи пенсійного забезпечення в Україні у сучасних умовах.

Пенсійне забезпечення державних службовців.

Пенсійне забезпечення осіб, засуджених до позбавлення волі.

Особливості пенсійного забезпечення внутрішньо переміщених осіб.

Стандарти соціального захисту сімей з дітьми за Європейською соціальною хартією (переглянутою).

Досвід зарубіжних країн у призначенні допомог сім'ям з дітьми.

Порядок надання житлово-комунальних субсидій.

Реформування системи соціальних пільг в Україні.

Участь та роль благодійних організацій у наданні соціальних послуг в Україні.

Соціальні пільги: зарубіжний досвід.

Загальна характеристика системи охорони здоров'я в Україні.

Право людини на охорону здоров'я: міжнародні стандарти та законодавство України.

Основні ознаки та суб'єкти надання екстреної медичної допомоги в Україні.

Немедичні працівники як суб'єкти надання екстреної медичної допомоги.

Національна служба охорони здоров'я України: основні завдання та повноваження.

Суб'єкти надання третинної (висококваліфікованої) медичної допомоги.

	Медична допомога у зв'язку з материнством. Медична допомога осіб з обмеженими фізичними можливостями. Медичне страхування як вид загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.	
	Всього за курс	66

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуальних завдань здійснюються у наступних формах:

- підготовка індивідуального науково-дослідного завдання (тези доповідей, наукова стаття, відповідь на питання для дискусії);
- написання реферату;
- підготовка до презентації результатів дослідження.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ.

1. Охарактеризуйте концепції соціального захисту, які існують у світі. Яка з них, на Вашу думку, є найбільш ефективною?
2. Які основні риси притаманні системі соціального захисту в Україні?
3. Яким чином співвідносяться поняття «соціальне забезпечення» та «соціальний захист»?
4. Чи може, на Вашу думку, громадянин України оскаржити до Європейського суду з прав людини необґрунтовану відмову у здійсненні перерахунку пенсії за віком?
5. Охарактеризуйте сучасний стан соціального захисту в Україні. Наведіть відомі Вам приклади порушення прав громадян України на соціальний захист.
6. Проаналізуйте судову практику та дії Уряду України з питань затвердження набору продуктів харчування, набору непродовольчих товарів і набору послуг для встановлення прожиткового мінімуму.
7. Надайте характеристику процесу ратифікації Україною міжнародних актів світового та європейського рівнів у сфері соціального захисту. Як це позначається при прийнятті нових законодавчих актів, які особливо стосуються визначення державних соціальних стандартів та державних соціальних гарантій?
8. Надайте характеристику прожитковому мінімуму як базовому соціальному стандарту. Наведіть приклади із законодавства щодо застосування прожиткового мінімуму.
9. Назвіть основні державні соціальні гарантії забезпечення права людини на достатній життєвий рівень.
10. Назвіть основні державні соціальні стандарти у сфері охорони здоров'я.
11. Становлення та розвиток системи соціального страхування в Україні.
12. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань.
13. Надання матеріального забезпечення застрахованим особам та проведення страхових виплат потерпілим на виробництві (членам їх сімей).
14. Надання медико-соціальних послуг.
15. Чи мають право на отримання різних видів пенсії іноземці та особи без громадянства?
16. Чи є економічно обґрунтованим встановлений законодавством мінімальний розмір пенсії за віком?
17. Чи є можливість отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника жінкою, яка перебувала у фактичних шлюбних відносинах з померлим?
18. Чи є ефективною процедура «осучаснення» пенсійних виплат у сучасних умовах?
19. Права дитини: міжнародно-правові стандарти.
20. Соціально-демографічна ситуація в Україні: проблеми та шляхи вирішення.
21. Охарактеризуйте правові засоби стимулювання народжуваності в Україні.

22. Проаналізуйте проблемні питання визначення розміру державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
23. Розрахуйте на конкретному прикладі розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченій сім'ї.
24. Чи вважаєте Ви натуральну допомогу ефективним видом соціального захисту? Наведіть приклади та аргументуйте свою точку зору.
25. Чи вважаєте Ви ефективними як вид соціального забезпечення пільги у сучасних українських реаліях?
26. Охарактеризуйте основні етапи медичної реформи в Україні та їх ефективність.
27. Розкрийте визначення поняття «медична допомога» та «медична послуга».
28. Виокреміть новели у правовому регулюванні надання первинної медичної допомоги.
29. Розкрийте основні завдання та етапи впровадження електронної системи здоров'я в Україні.
30. У чому полягають схожість та відмінності понять «ветеран війни», «ветеран праці», «ветеран військової служби»?

Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання:

- словесні – лекція, бесіда, розповідь, пояснення;
- наочні – демонстрація, ілюстрація;
- практичні – вправи, практичні роботи.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи:

- аналітичний;
- синтетичний;
- аналітично-синтетичний;
- індуктивний;
- дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький.

7. Політика дисципліни та оцінювання

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях, під час складання заліку (1 семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питання та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується юридичною термінологією.

Студент може отримати **4 бали** (“добре”), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання, не всі основні проблеми визначені чітко, не розкриті досить повно та ґрунтовно; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в

основному правильно користується юридичною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.

Студент може отримати **3 бали** (“задовільно”), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного.

Студент може отримати **2 бали** (“незадовільно”), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент майже не користується юридичною термінологією.

Рівень володіння професійно-методичними вміння визначається під час виконання студентом практичного завдання (аналіз запропонованої практичної ситуації з точки зору застосування норм права, складання власного варіанту її вирішення) на практичних заняттях, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання іспиту (2 семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість правового аналізу конкретної теми з точки зору їх відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”) або «зараховано», якщо завдання виконане ним повністю, є комунікативно орієнтованим, відповідає вимогам поетапного формування навичок і вмінь та принципам навчання ІМ, відбиває специфіку навчання правового матеріалу, демонструє володіння студентом юридичною термінологією. За розробку, що в основному відповідає вимогам, виконане повністю, проте має незначні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, невелику кількість термінологічних помилок, що не перешкоджають розумінню змісту, він може отримати **4 бали** (“добре”) або «зараховано». Практичне завдання, яке виконане частково, має серйозні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, містить значну кількість помилок, оцінюється **3 балами** (“задовільно”) або «зараховано». Завдання, яке майже чи повністю не відповідає встановленим викладачем вимогам, демонструє недоречне вживання методичних термінів, оцінюється **0-2 балами** (“незадовільно”) або «незараховано».

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

8.Розподіл балів за рейтинговою системою до екзамену

№	Назва теми	Всього балів	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота
1	Тема 1. Соціальний захист та його організаційно-правові форми	10	6	2	2
2	Тема 2. Державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії	10	6	2	2
3	Тема 3. Трудовий та страховий стаж як категорії права соціального забезпечення	10		5	5
4	Тема 4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	20	10	5	5
5	Тема 5. Право на пенсію та його реалізація за законодавством України	20	10	5	5
6	Тема 6. Державна соціальна допомога	10	6	2	2
7	Тема 7. Соціальні послуги, соціальні пільги та інші види соціального захисту	10	6	2	2
8	Тема 8. Медична допомога	10		5	5

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	8	До 6	до 48
Індивідуальне завдання (презентації)	8	До 2	до 16
Самостійна робота: вирішення практичних ситуацій; складання процесуальних документів; науковий проект ¹	8	До 2	до 16
Усього			до 80
Залік:			до 20
Разом:			до 100

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік питань до заліку.

1. Етапи становлення соціального захисту в Україні та зарубіжних країнах.
2. Соціальні ризики: поняття, класифікація та нормативне закріплення.
3. Концепції, форми та системи соціального захисту: світовий досвід.
4. Поняття та структура соціального захисту в Україні.
5. Функції соціального захисту: поняття та значення.
6. Організаційно-правові форми соціального захисту в Україні: загальна характеристика.
7. Види соціального захисту в Україні: загальна характеристика.
8. Право на соціальний захист та конституційні гарантії його здійснення в Україні.
9. Правові аспекти соціальної стандартизації.
10. Поняття державних соціальних стандартів і нормативів та принципи їх формування державних соціальних стандартів і нормативів.
11. Система і класифікація державних соціальних стандартів і соціальних нормативів, сфери їх застосування.
12. Поняття прожиткового мінімуму та сфера його застосування.
13. Визначення розміру прожиткового мінімуму за законодавством України.
14. Основні державні соціальні гарантії та порядок визначення їх розміру.

¹ Самостійна робота є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не виконав самостійну роботу до екзамену не допускається.

15. Поняття, предмет та метод права соціального забезпечення.
16. Поєднання централізованого, муніципального і локального регулювання відносин соціального захисту.
17. Співвідношення права соціального забезпечення суміжними галузями права.
18. Джерела права соціального забезпечення.
19. Міжнародно-правові акти як джерела права соціального забезпечення.
20. Поняття та види стажу.
21. Трудовий стаж та його види.
22. Сфери застосування трудового та страхового стажу.
23. Порядок підтвердження трудового та страхового стажу.
24. Страховий стаж та порядок його підрахунку.
25. Поняття, принципи та види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
26. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.
27. Види соціальних послуг і матеріального забезпечення в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.
28. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: загальна характеристика.
29. Види допомог та соціальних послуг у системі страхування на випадок безробіття.
30. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності: загальна характеристика.
31. Види допомог та соціальних послуг у системі страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
32. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: загальна характеристика.
33. Види допомог та соціальних послуг у системі страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
34. Пенсійне забезпечення у солідарній системі.
35. Пенсії за віком. Пільгове пенсійне забезпечення.
36. Пенсії по інвалідності.
37. Пенсії по втраті годувальника.
38. Пенсії за вислугу років спеціалістам народного господарства.
39. Недержавне пенсійне забезпечення.
40. Поняття та ознаки державної соціальної допомоги.
41. Відмінності державної соціальної допомоги від виплат у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.
42. Класифікація державних соціальних допомог.
43. Порядок та умови призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми.
44. Право осіб на державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
45. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
46. Право осіб на державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям.
47. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
48. Право осіб на державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.
49. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.
50. Соціальні послуги: поняття, форми та види.
51. Умови надання соціальних послуг.

52. Соціальні пільги як правовий засіб соціального захисту.
53. Натуральна допомога та технічні послуги як допоміжні засоби соціального захисту.
54. Правове регулювання медичної допомоги.
55. Поняття та види медичної допомоги.
56. Екстрена медична допомога та порядок її надання.
57. Порядок надання первинної медичної допомоги.
58. Порядок надання спеціалізованої медичної допомоги.
59. Паліативна медична допомога.
60. Медична реабілітація.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові джерела

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування віл 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 23. Ст. 121.
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 33. Ст. 1770.
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року №1533-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. №22. Ст.171.
5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46-47. Ст.403.
6. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18 травня 2004 р. № 1727-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 33-34. Ст. 404.
7. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 5. Ст. 21.
8. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2017-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. Ст.409
9. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 липня 1999 року № 966-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 38. Ст. 34
10. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року. *Офіційний вісник України*. 2019. № 34. Ст. 1199.

Основна:

1. Кучма О.Л. Право соціального забезпечення України: [навч. посіб.] / О.Л. Кучма, Л.М. Сіньова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Маслаков, 2019. 306 с.
2. Право соціального забезпечення: навчальний посібник / Г.І. Чанишева, І.В. Лагутіна, К.В. Бориченко, В.С. Тарасенко, Є.В. Краснов, О.С. Щукін, А.О. Гудзь, О.В. Корнілова; за заг. ред. Г.І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16223>
3. Договори у праві соціального забезпечення: проблеми теорії та практики : монографія / Оксана Лященко, Анна Панченко ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 212 с.
4. Право соціального захисту: навчальний посібник / Г.І. Чанишева, І.В. Лагутіна, К.В. Бориченко, В.С. Тарасенко, Є.В. Краснов, О.С. Щукін, А.О. Панченко; за заг. ред. Г.І. Чанишевої. Одеса, 2024. 236 с. <https://dspace.onua.edu.ua/items/874bc8b8-ff23-4afd-bdb3-29bc0ec69119>

5. Право соціального забезпечення: підручник / [О. М. Ярошенко та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл. кор. НАПрН України О.М. Ярошенка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 374 с.

Додаткова:

1. Borychenko, K., Hudz, A., Koval, V., Golubkova, I., Mazur, A. (2019). European standards for social protection of internally displaced persons. *Dilemas contemporaneos-educacion politica y valores*, 7 (SI), 88.

2. Krasnov, Y., Truba, V., Anna Hudz, A., Potopakhina, O., Skorobagatko, A. Non-state social security: International legal comparative experience. *Cuestiones Políticas* Vol. 41, No 78 (2023), 504-522 / September, 2023. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/40680>

3. Chanysheva, G., Krasnov, Y., Tarasenko, V., Hudz, A., Chanyshv, R. Minimum wage in the system of state social guarantees: International comparative-legal experience. *Amazonia Investiga*. Volume 12 - Issue 62: 168-174 / February, 2023. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2286>

4. Бориченко К.В., Гудзь А.О. Окремі аспекти забезпечення права осіб, звільнених з військової служби, на перерахунок пенсії у зв'язку з підвищенням грошового забезпечення. *Juris Europensis Scientia*. 2020. № 4. С. 71-74.

5. Гудзь А.О. Благодійна діяльність підприємництва як вагома складова недержавного соціального забезпечення в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 265-269. URL: http://lsej.org.ua/2_2023/60.pdf

6. Гудзь А.О. До питання правового регулювання благодійної діяльності в Україні. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 вересня 2018 р.) / за ред. Г.О. Ульянкової; уклад.: О.В. Дикий, І.І. Братінов. Одеса: Гельветика, 2018. С. 173–175.*

7. Гудзь А.О. Класифікація форм та видів благодійної діяльності в Україні // *Південноукраїнський правничий часопис*. – 2019. - № 1. – С. 61-64.

8. Гудзь А.О. Недержавне соціальне забезпечення як окрема форма соціального захисту населення в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 3. С. 78-82.

9. Гудзь А.О. Система соціального захисту України та місце у ній недержавного соціального забезпечення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2019. № 40. С. 106-109.

10. Панченко А.О. «Вразливі групи населення» як оціночна категорія права соціального забезпечення. *Науковий вісник Сіверцини. Серія: Право: науковий журнал / Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2024. № 1 (21). С. 105-114.*

11. Пожарова О.В., Пожаров Ю.В. Страхування на випадок безробіття: останні зміни. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. Науковий збірник*. 2022. № 58. С. 40-43.

12. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія; Львів. нац. унт ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 421 с.

13. Сирота І.М., Гудзь А.О. Принципи права соціального забезпечення в сучасних умовах. *Держава та регіони: науково-виробничий журнал. Серія "Право"*. 2019. № 4. С. 62-66.

14. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Загальна частина: навчальний посібник. Чернігів: ПАТ "ПВК "Десна", 2016. 692 с.

15. Тарасенко В.С. Відмінність державної соціальної допомоги від державного соціального страхування. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 63. С. 338-342.

16. Харитоновна Л.І. Спеціальні пенсії: реформування чи скасування? *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції: матеріали Міжнародної науково – практичної конференції (20 травня 2016 р., м. Одеса): у 2 т. Т.1 (відп. ред. М.В.Афанасьєва. Одеса: Юридична література, 2016. С. 524-526.*

17. Чанишева Г.І. Медична допомога. Велика українська енциклопедія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020: Право соціального забезпечення/ редкол.: М.І. Іншин, (голова), О.М. Ярошенко (заступник голови), Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишева, Н.М. Вапнярчук. 2020. С.371-375.

18. Чанишева Г.І. Соціальні пільги: поняття, правова природа, класифікація. *Juris Europensis Scientia*. 2020. Випуск 3. С. 55-59.

19. Шумило М.М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні. Монографія. Київ: Ніка-Центр, 2016. 680 с.

Інформаційні ресурси

<https://www.president.gov.ua/> – Президент України

Законодавча влада

<https://www.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України

<https://ombudsman.gov.ua/> – Уповноважений Верховної Ради з прав людини

Виконавча влада

<https://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України

<https://www.msp.gov.ua/> - Міністерство соціальної політики України

Судова влада

<https://supreme.court.gov.ua/supreme/> – Верховний Суд

<https://ccu.gov.ua/> - Конституційний Суд України

<https://www.echr.com.ua/> - Практика ЄСПЛ: Український аспект

Інші органи

<https://www.dcz.gov.ua/> - Державний центр зайнятості

<https://www.pfu.gov.ua/> - Пенсійний фонд України

Рекомендовані науково-аналітичні ресурси

<https://niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень

<https://parlament.org.ua/> - Лабораторія законодавчих ініціатив

<http://www.nbu.gov.ua/> - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського

<http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.